Retouradres: Postbus 94652, 1090 GR Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Commissie Persoonsgegevens

Aan: Stedelijk directeur cluster Sociaal
C.c: IV- manager cluster sociaal
C.c: CIO AI
C.c: Privacy officer cluster Sociaal, Projectleider Zicht en Grip, (OIS/ Datapunt).

Datum	03 mei 2019
Behandeld door	T. 5.1, 2, e
E-mail	5.1, 2, e @amsterdam.nl
Bijlage	1
Onderwerp	Presentatie over Zicht en Grip op Sociaal

Geachte heer XXX,

Op de vergadering van de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA) van 11 april 2019 waren bij het agendapunt "Presentatie over Zicht en Grip op Sociaal" namens u aanwezig: mevrouw XXX (Privacy officer cluster Sociaal), mevrouw XXX (Projectleider Zicht en Grip) en de heer XXX (OIS/ Datapunt).

Aan de hand van een presentatie heeft de CPA kennis genomen van het project Zicht en Grip op Sociaal. Met dit project wil het cluster een beter en integraal zicht op het voorzieningengebruik en klantenstromen in het Amsterdamse sociaal domein bereiken. Dit project levert analyses en rapportages op, zodat de dienstverlening aan de Amsterdammer wordt verbeterd. Met behulp van Onderzoek, Informatie en Statistiek wordt er een data-infrastructuur opgezet. De gegevens zijn afkomstig vanuit Inkomen, Jeugd en Zorg. In het project worden de gegevens over voorzieningengebruik met gegevens uit de BRP en BAG gecombineerd. Het is de bedoeling die bestanden per bron te pseudonimiseren zodat er combinaties en analyses op kunnen worden toegepast. Er moet een veilige analyseomgeving zijn waar de data alleen nog in de vorm van anonieme analyseresultaten uit gaan. De analisten krijgen uitsluitend gepseudonimiseerde bestanden en kunnen niet bij de datasets met persoonsgegevens komen.

Advies
De CPA dankt de aanwezigen voor een heldere presentatie. Van belang is dat de analyses worden gemaakt op basis van gepseudonimiseerde persoonsgegevens en dat de resultaten hiervan uit gegevens met anonieme bestanden bestaan. Na een aantal vragen over de moeilijk bereikbare groepen in het sociaal domein, kwesties aangaande ethiek en integriteit,

de haalbaarheid van het project en de negatieve effecten die kunnen optreden heeft de CPA geconcludeerd dat er op dit moment **geen** advies nodig is. De CPA biedt wel haar diensten aan wanneer het project behoefte heeft aan advies met betrekking tot complexe vragen en/of concrete data- analyses van lastige bestanden, concrete onderzoeksresultaten of op het moment dat andere domeinen in beeld komen. De CPA nodigt het project aan het einde van het jaar uit om met elkaar van gedachten te wisselen over de ervaringen

Voor verdere toelichting op bovenstaande kunt u de onderstaande notulen raadplegen. Ik vertrouw erop u aldus voldoende geïnformeerd te hebben..

Hoogachtend,

De heer mr. dr. U. van de Pol
Voorzitter Commissie Persoonsgegevens Amsterdam

Commissie Persoonsgegevens Amsterdam
Uittreksel van het verslag van het openbaar agendapunt van de vergadering op donderdag 11 april 2019

1. Presentatie zicht en grip op Sociaal (cluster sociaal)
In het sociaal domein zijn verschillende gebieden – zoals WPI, OJZ, GGD, Sport en Bos – die allemaal hun eigen databestanden hebben en op de een of andere manier zorg verlenen aan Amsterdammers. Het project Zicht en Grip is in het leven geroepen om een integraal zicht te krijgen op de verschillende voorzieningen waar een Amsterdammer een beroep op doet. Doel is zo een beter inzicht te krijgen op mogelijke verbeteringen in de dienstverlening en het bevorderen van een soepele doorstroming. De bedoeling is ook de basis te leggen voor meer datagestuurd beleid.
Er is een stuurgroep met afgevaardigden van de verschillende directies en er is een projectteam met deelprojectleiders die ieder hun eigen opdracht hebben. Sommige krijgen de opdracht te verkennen en verankeren, er zijn twee scrumteams voor data-analyse, anderen werken aan de infrastructuur voor de data of aan de kwaliteitsborging. Van belang is dat de data veilig bij OIS/Datapunt belanden en daarom zitten de Privacy Officer, de Security Officer en de architect van het ICT-systeem in het kwaliteitsteam.
Vanuit het sociaal domein gaan 275.000 beschikkingen de deur uit naar 208.200 huishoudens. Uit de data-analyse komt een grote overlap naar voren van voorzieningen uit diverse gebieden naar eenzelfde huishouden. Van huishoudens die een inkomensvoorziening ontvangen, doet 34% ook een beroep op andere voorzieningen voor bijvoorbeeld jeugd of zorg. Ook is gebleken dat eenoudergezinnen veel meer gebruik maken van voorzieningen dan andere huishoudtypes. De 20% huishoudens die in geld het meest ontvangen zijn goed voor de helft van de totale kosten die in het sociaal domein omgaan. Zo kan men via het dashboard een schat aan informatie en verbanden putten. Men kan bijvoorbeeld ook op gebiedsniveau kijken naar de kosten. Het project is nog volop in ontwikkeling en dus is nog lang niet alles in beeld gebracht.

De CPA vraagt of er ook groepen zijn die niet in beeld komen, bijvoorbeeld de mensen die een beroep doen op bed- en broodvoorzieningen of verwarde personen. Dat zijn wel belangrijke groepen voor het sociaal domein.

Vanuit het project wordt bevestigd dat het ingewikkeld is een goed beeld van die groep te krijgen, maar dat dit wel wenselijk zou zijn. Het zou ook goed zijn als er meer zicht zou komen op de gebruikers van het dashboard zodat men weet welke invalshoeken en zoekvragen zij hanteren en daar beter op kan inspelen. Er valt dus nog veel te ontwikkelen. In samenwerking met Datapunt gebeurt dat stapsgewijs. De databestanden zitten nu allemaal apart opgesloten in een datawarehouse waar alleen geautoriseerde personen toegang toe hebben. Het is de bedoeling die bestanden per bron te pseudonimiseren zodat er combinaties en analyses op kunnen worden toegepast. Er moet een veilige analyseomgeving zijn waar de data alleen nog in de vorm van anonieme analyseresultaten uit gaan. De analisten krijgen uitsluitend

gepseudonimiseerde bestanden en kunnen niet bij de datasets met persoonsgegevens komen.

De CPA vraagt wat de meerwaarde van dit is in vergelijking met de data-analyses bij OIS of CBS.

De meerwaarde zit in de eigen regie en de veilige mogelijkheid om analyses te maken ten behoeve van het eigen beleid van de gemeente in het sociaal domein. Voor het maken van goede analyses blijken veel gesprekken met betrokkenen nodig om te bepalen welke gegevens, combinaties en vragen relevant zijn. De richtlijnen van het CBS sluiten niet altijd aan bij de wensen binnen de gemeente, omdat het CBS vooral gericht is op analyses die op nationaal niveau relevant zijn voor ministeries. Door meer in eigen hand te houden, bijvoorbeeld bij het pseudonimiseren, weet men precies welke stappen gezet worden en dat de gegevens vanaf de bron goed en veilig verwerkt worden.
Bij een onderzoeksvraag vanuit het veld wordt eerst de opdracht uitputtend verkend met de vraaghouder. Daar wordt een intakeverslag van gemaakt en bij de oplevering van de resultaten wordt getoetst hoe die ontvangen worden. Het kwaliteitsteam bewaakt de randvoorwaarden en is ook nauw betrokken bij de datascrumteams. In de kwaliteitsteams wordt gekeken of de goede gegevens aan elkaar gekoppeld worden en of zaken goed gedefinieerd zijn. Dat kan dan bijvoorbeeld gaan over de kwestie of schuldhulpverlening gekwalificeerd moet worden als dienstverlening of als voorziening. Omdat het de bedoeling is de analyses ook te gebruiken voor meer datagestuurd beleid, moeten zaken wel goed kloppen. Als er vreemde resultaten uit de analyses naar voren komen, kan dat aanleiding zijn voor administratieve opschoning van een bestand.
Nu al is duidelijk dat de resultaten gewild zijn en gebruikt worden, maar de primaire taak in dit stadium is het ontsluiten van de bronnen en het opbouwen van het systeem. Het gaat nog veel tijd kosten voor men toe is aan echt datagestuurd beleid. Idealiter zou men real-time moeten kunnen analyseren, maar zover is het nog lang niet. Er worden intussen wel al beleidsvragen verzameld en de directie Sociaal maakt de keuzes voor de data die het eerst aangepakt moeten worden. In de toekomst wordt het mogelijk effecten van maatregelen te meten.

De CPA merkt op dat de werkelijkheid voortdurend aan verandering onderhevig is. De vraag is dan of dat geschetste eindresultaat wel haalbaar en realistisch is.

Van projectzijde wordt gezegd dat niemand weet wat de toekomst allemaal gaat brengen, maar dat het wel de moeite waard is daarin te investeren. De bedoeling is nu het gebied Jeugd voor 2018 helemaal in de volle breedte in beeld te brengen. Op dat gebied hebben zich toen nogal wat veranderingen voltrokken. Uit het oogpunt van gegevensmanagement moeten die ook goed verwerkt worden, om het risico te voorkomen dat men komt tot vertekende vergelijkingen tussen jaren. Voor andere zaken moet men zo goed mogelijke inschattingen maken, die dan later weer bijgesteld kunnen worden.

De CPA vraagt hoe in dit project wordt omgegaan met kwesties van ethiek en integriteit. Daarbij komt de vraag wat deze aanpak oplevert voor de burgers van Amsterdam.

Het project houdt zich aan de regels van OIS rond ethische kwesties. Daarnaast staat er op de planning een aantal sessies met het team rond ethiek en integriteit. Het anonimiseren voorkomt al veel ruis op dit gebied. Ethische kwesties spelen ook bij het bepalen van opdrachten en aan te leggen datasets. Ook bij het trekken van beleidsconclusies uit resultaten moet men beducht zijn op de maatschappelijke context. Wat voor conclusie trekt men bijvoorbeeld uit het resultaat dat eenoudergezinnen een meer dan evenredig beroep doen op voorzieningen? Of dat er in Nieuw-West en Zuidoost veel mensen dat doen? Dat heeft bijvoorbeeld ook te maken met het groot aantal sociale woningen in die stadsdelen en met armoede. Men moet oog hebben voor het risico dat zulke factoren uit het oog verloren worden.
Elke opdracht en keuze voor datasets wordt ook voorgelegd aan de PO voor een toets op dit soort zaken en wettelijke regels. Een voordeel in dit verband is dat er in de cluster Sociaal al veel gewerkt wordt met het concept 'privacy by design'. De werkwijze is al dat medewerkers niet zelf rechtstreeks in de dossiers van klanten neuzen, maar alleen de gegevens opvragen die ze echt nodig hebben. Er wordt gewerkt met dataminimalisatie en een goede scheiding van taken en rollen.
Er is wel omschreven wat deze aanpak betekent voor de burger. Er is een PIA gemaakt waarin grondslagen benoemd zijn. De Wmo betekent een beleidsopgave om voorzieningen optimaal op elkaar af te stemmen en daarvoor is een goed inzicht in de werkelijke data nodig.

De CPA merkt op dat er ook negatieve effecten kunnen optreden en vraagt of er criteria ontwikkeld worden om ongewenste onderzoeksvragen te pareren. Worden er bijvoorbeeld oefeningen gedaan om mogelijke vragen te analyseren op hun effecten? Het gaat hier immers niet om een waardenvrij doorgeefluik waar alleen vraag een aanbod van belang zijn. Er moeten grenzen gesteld worden.

In het project worden deze kwesties wel besproken en geanalyseerd, maar het zou een goede exercitie zijn om daar meer structuur in te brengen. Recent zijn bij een uitgebreide risicoanalyse veel vragen op dit gebied aan de orde gesteld. Essentieel is hoe dan ook dat de cijfers betrouwbaar zijn. Vervolgens komen dan vragen aan de orde hoever men kan gaan met het koppelen van gegevens aan specifieke kenmerken van buurten en gezinnen. De afdeling Armoede is bijvoorbeeld op zoek naar manieren om meer minima te attenderen op voor hun bestemde voorzieningen. Die schakelt dan de Gemeentebelastingen waar wel een overzicht is van mensen met vrijstellingen om via die dienst informatie te versturen. Het kan er dus ook om gaan te zorgen dat bestaande voorzieningen effectief op de bestemde plek terechtkomen.

De CPA merkt op dat het nu vooral lijkt te gaan om het analyseren van het aanbod, maar dat de vraagkant in Amsterdam nog niet goed in beeld is. Het zou er ook om moeten gaan meer mensen mee te nemen in het maken van keuzes voor sociaal beleid. Dat dreigt te verdwijnen onder alle fantastische analyse die door knappe koppen gemaakt worden. Aan de andere kant is het een stap voorwaarts dat dit gesprek hier nu plaatsvindt, want men denkt in dit project kennelijk goed na over alle mogelijke risico's.

Vanuit het project wordt gezegd dat er ook pogingen worden ondernomen om lastig bereikbare groepen, zoals vluchtelingen zonder papieren en daklozen, goed in beeld te krijgen. Dit project gaat nu om het gebruik van individuele voorzieningen, maar er wordt ook gewerkt aan een monitor voor collectieve voorzieningen. Het valt niet uit te sluiten dat die twee aanpakken in de toekomst meer bij elkaar komen.

De voorzitter concludeert dat er geen advies van de CPA nodig is na deze presentatie. Hij kan zich wel voorstellen dat het project behoefte heeft aan advies als het gaat om concrete data-analyses van lastige bestanden, concrete onderzoeksresultaten of als andere domeinen in beeld komen, bijvoorbeeld de openbare orde. Hij biedt de diensten van de CPA op dat punt aan, net zoals dat bij Datapunt is gedaan. Gaandeweg kan men ook complexe vragen aan de CPA voorleggen. Hij stelt voor tegen het einde van het jaar weer eens langs te komen om met elkaar van gedachten te wisselen over de ervaringen. Hij bedankt de projectmedewerkers voor hun toelichtingen en wenst ze veel succes met dit goede verhaal.